

ลักษณะเด่นของอักษรกระดูกเต่า

UNIQUE CHARACTERISTICS OF ORACLE BONE SCRIPT (JIA GU WEN)

ธัญญารัตน์ มะลาศรี* | TANYARAT MALASRI

เว่ย จิ่งรุ** | WEI JINGRU

ABSTRACT

This article aims to introduce the distinctive characteristics of the Jiaguwen. There are five unique characteristics of the Jiaguwen, which are one alphabet with multiple forms, many alphabets looking almost identical, many alphabets looking identical, multiple alphabets forming into a single alphabet, an alphabet being read from inverted or flipped angle. This article will explain the five distinctive characteristics of Jiaguwen with detailed examples and the analysis of causes and relationships of each alphabet.

Keywords : Jiaguwen, oracle bone script, distinctive characteristics

* อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
E-mail : memory_tu@hotmail.com

** อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
E-mail : 308468067@qq.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายในการแนะนำลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่า (甲骨文) จากการศึกษาพบว่าลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่า (甲骨文) มีทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ อักษรเดียวแต่มีหลายรูป (一字多形) ตัวอักษรหลายตัวมีรูปใกล้เคียงกัน (异字近形) ตัวอักษรหลายตัวมีรูปเหมือนกัน (多字同形) อักษรหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูป (合文) และตัวอักษรที่มีทั้งรูปกลับหัวหรือกลับข้าง (反书与倒书) ซึ่งบทความนี้จะอธิบายลักษณะเด่นดังกล่าวทั้ง 5 ประการของอักษรกระดองเต่า (甲骨文) พร้อมยกตัวอย่างอธิบายอย่างละเอียด อีกทั้งวิเคราะห์สาเหตุและความสัมพันธ์ของลักษณะเด่นต่างๆ ของตัวอักษร

คำสำคัญ : อักษรกระดองเต่า, ลักษณะเด่น

บทนำ

อักษรกระดองเต่า (甲骨文) คืออักษรที่จารึกบนกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์ ด้วยวิธีการใช้มีดหรือของมีคมสลักจารึกเรื่องราวต่างๆ ซึ่งในช่วงแรกนั้นยังไม่มีชื่อเรียกที่เป็นแบบแผนเดียวกัน ในช่วงแรกอักษรชนิดนี้มีชื่อเรียกที่หลากหลาย นักวิชาการบางท่านเรียกอักษรชนิดนี้ว่าอักษรกุ้ยป่านเหวิน (龟版文) อักษรกระดองเต่า (龟甲文) หรืออักษรกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์ (龟甲兽骨文) เป็นต้น ต่อมาได้เรียกอักษรที่จารึกด้วยวิธีการใช้มีดหรือของมีคมว่าอักษรกระดองเต่า (甲骨文)

อักษรกระดองเต่า (甲骨文) เป็นอักษรที่จารึกเรื่องราวต่างๆ ในสมัยราชวงศ์ซาง (1,300-1,100 ปีก่อน คริสตศักราช) อาทิ คำทำนาย ความเชื่อหรือโชคลาง สงคราม การล่าสัตว์ เป็นต้น มีอายุกว่า 3,000 ปี สะท้อนให้เห็นว่าในระยะต้นของราชวงศ์ซางอารยธรรมจีนได้พัฒนาไปถึงระดับที่ค่อนข้างสูง จึงปรากฏอักษรกระดองเต่าขึ้น ซึ่งกษัตริย์จะต้องทำพิธีเสี่ยงทายก่อนจะทรงทำพระราชกิจใดๆ กระดองเต่าและกระดูกสัตว์

ก็คืออุปสรรคเสี่ยงหายในสมัยนั้น ซึ่งถือว่าเป็นตัวอักษรที่มีความเก่าแก่ที่สุดของจีนเท่าที่เคยมีหลักฐานการขุดค้นพบ ถึงแม้ว่าอักษรกระดองเต่าของราชวงศ์ซางถือว่าเป็นอักษรที่มีระบบการเขียนค่อนข้างสมบูรณ์ แต่ตัวอักษรยังคงอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงตามวิวัฒนาการของตัวอักษร ด้วยเหตุนี้เองตัวอักษรกระดองเต่าจำนวนมากจึงมีลักษณะที่ไม่ตายตัว ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากในการศึกษาอย่างยิ่ง เมื่อพูดถึงลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่าแล้ว นักวิชาการหลายท่านมักจะสรุปลักษณะเด่นจากลักษณะของตัวอักษรที่เกิดจากการแกะสลัก หรือนำมาเปรียบเทียบกับตัวอักษรโลหะ (金文) ของราชวงศ์โจว (1,100-771 ปีก่อน คริตศักราช) แต่ข้อสรุปของลักษณะเด่นนั้นยังไม่ลึกซึ้ง อีกทั้งไม่สามารถอธิบายลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่าได้อย่างละเอียดและครอบคลุมเพียงพอ

บทความฉบับนี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่าจากลักษณะรูปลักษณ์และโครงสร้างของตัวอักษร ความเหมือนและความแตกต่างของทั้งตัวอักษรที่สื่อความหมายเดียวกันและอักษรที่สื่อความหมายต่างกันซึ่งได้ข้อสรุปว่าลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่ามีทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ อักษรเดียวแต่มีหลายรูป (一字多形) ตัวอักษรหลายตัวมีรูปใกล้เคียงกัน (异字近形) ตัวอักษรหลายตัวมีรูปเหมือนกัน (多字同形) อักษรหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูป (合文) และตัวอักษรมีทั้งรูปกลับหัวหรือกลับข้าง (反书与倒书) ซึ่งบทความฉบับนี้จะอธิบายลักษณะเด่นดังกล่าวทั้ง 5 ประการ พร้อมยกตัวอย่างอธิบายอย่างละเอียด อีกทั้งวิเคราะห์สาเหตุ และความสัมพันธ์ของลักษณะเด่นต่างๆ ของตัวอักษร

ลักษณะเด่นหลายประการของอักษรกระดองเต่า

1. อักษรเดียวแต่มีหลายรูป (一字多形)

อักษรเดียวแต่มีหลายรูปหมายถึง อักษรตัวเดียวที่มีความหมายเหมือนกันแต่เขียนได้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีตำแหน่งของโครงสร้างภายในตัวอักษร หรือมีวิธีเขียนที่แตกต่างกัน ตัวอักษรลักษณะนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การ

ศึกษาวิจัยระบบอักษรกระดองเต่าสมัยราชวงศ์หมินและราชวงศ์ซาง” (殷商甲骨文字形系统再研究) (Chen Tingzhu, 2007 : 17) ของเฉินติงจู (陈婷珠) ได้นับจำนวนและรวบรวมสถิติของอักษรกระดองเต่าพบว่า ในอักษรกระดองเต่าจำนวน 6,232 ตัว ตัวอักษรที่มีหลายรูปนั้นมีทั้งหมด 1,232 กลุ่ม รวมเป็นตัวอักษรทั้งหมด 3,085 ตัว ซึ่งคิดเป็นจำนวนร้อยละ 49.5 ของจำนวนอักษรกระดองเต่าทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนมากเกือบเท่ากับจำนวนครึ่งหนึ่งของตัวอักษรกระดองเต่าทั้งหมด

ลักษณะของตัวอักษรหลายรูปสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทตามความแตกต่างของวิธีการเขียนและโครงสร้าง ดังนี้

1.1. เกิดจากส่วนประกอบของตัวอักษร (偏旁) หรือส่วนประกอบของตัวอักษรข้างของอักษรโครงสร้างประสม (合体字) ย้ายตำแหน่ง เพิ่มจำนวน เปลี่ยนใช้ส่วนประกอบของตัวอักษรตัวอื่นแทน หรือ ส่วนประกอบของตัวอักษรลดจำนวนขีดลง (Xia Junzhe, 2005 : 32) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) อักษรหลายรูปที่เกิดจากการย้ายตำแหน่งของส่วนประกอบของตัวอักษร เช่น

ตัวอักษร 受 หมายถึง ประสบ ในอักษรกระดองเต่า มี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 廷 หมายถึง ขยาย ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 牝 หมายถึง เกี่ยวกับตัวเมีย ในอักษรกระดองเต่ามี 3 รูป

คือ   และ

ตัวอักษร 物 หมายถึง สิ่งของ ในอักษรกระดองเต่ามี 3 รูป

คือ   และ

(2) อักษรหลายรูปที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนของส่วนประกอบของตัวอักษร

เช่น

ตัวอักษร 史 หมายถึง ประวัติศาสตร์ ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 逆 หมายถึง ตรงกันข้าม ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 征 หมายถึง พิสูจน์ ยืนยัน ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 柰 หมายถึง ลูกไหม ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

(3) อักษรหลายรูปที่เกิดจากการเปลี่ยนใช้ส่วนประกอบของตัวอักษรตัวอื่น

แทน เช่น

ตัวอักษร 尋 หมายถึง หา ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 死 หมายถึง ตาย ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 鬼 หมายถึง ผี ในอักษรกระดองเต่ามี 3 รูป

คือ   และ

(4) อักษรหลายรูปที่เกิดจากส่วนประกอบของตัวอักษรลดจำนวนขีดลง

เช่น

ตัวอักษร 曾 หมายถึง เคย ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 告 หมายถึง บอก ในอักษรกระดองเต่ามี 2 รูป

คือ และ

ตัวอักษร 唐 หมายถึง ราชวงศ์ถัง ในอักษรกระดองเตามี 2 รูป

คือ 𪛗 และ 𪛘

ตัวอักษร 尊 หมายถึง เคารพ ในอักษรกระดองเตามี 3 รูป

คือ 𪛙 𪛚 และ 𪛛

1.2 เกิดจากการเขียนอักษรกลับหัว หรือกลับข้างแต่ยังคงความหมายเดิม เช่น

ตัวอักษร 侯 หมายถึง ตำแหน่งโหวในอักษรกระดองเตามี 2 รูป

คือ 𪛜 และ 𪛝

ตัวอักษร 帝 หมายถึงฮ่องเต้ ในอักษรกระดองเตามี 2 รูป

คือ 𪛞 และ 𪛟

ตัวอักษร 卜 หมายถึง การทำนาย ในอักษรกระดองเตามี 4 รูป

คือ 𪛠 และ 𪛡 𪛢 𪛣

1.3 เกิดจากวิธีการเขียนที่แตกต่างกัน ทำให้อักษรผิดเพี้ยน ซึ่งส่วนมากอักษรที่มีลักษณะดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นอักษรรูปภาพ (象形字) เช่น

ตัวอักษร 车 หมายถึง รถ ในอักษรกระดองเตามี 2 รูป

คือ 𪛤 และ 𪛥

ตัวอักษร 鱼 หมายถึง ปลา ในอักษรกระดองเตามี 6 รูป

คือ 𪛦 𪛧 𪛨 𪛩 𪛪 𪛫

ตัวอักษร 龟 หมายถึง เต่า ในอักษรกระดองเตามี 7 รูป

คือ 𪛬 𪛭 𪛮 𪛯 𪛰 𪛱 𪛲

ตัวอักษร 龙 หมายถึง มังกร ในอักษรกระดองเตามี 7 รูป

คือ 𪛳 𪛴 𪛵 𪛶 𪛷 𪛸 𪛹

สาเหตุการเกิดปรากฏการณ์ของอักษรกระดองเต่า อักษรเดี่ยวแต่มีหลายรูป (一字多形)

ซูซิน (Shu xin 2017 : 1) กล่าวว่าสาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์ของอักษรกระดองเต่า อักษรเดี่ยวแต่มีหลายรูป (一字多形) สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ 3 สาเหตุดังต่อไปนี้

1. อักษรกระดองเต่าเป็นอักษรที่ใช้ทั้งแสดงความหมายและเสียงอ่าน อีกทั้งตัวอักษรกระดองเต่ามีจำนวนมากกว่า 6 หมื่นตัว ดังนั้นการสลักอักษรมากมายเหล่านั้นให้เหมือนและเป็นมาตรฐานเดียวกันจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ส่งผลให้ผู้จารึกอักษรกระดองเต่าดังกล่าวหลงลืมวิธีการเขียนตัวอักษรที่เคยจารึกไว้ จึงเขียนโครงสร้างตัวอักษรสลับตำแหน่งหรือใช้ตัวอักษรอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงแทน

2. การสลักตัวอักษรกระดองเต่าบนกระดองเต่า หรือกระดูกสัตว์ นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากลำบาก ขณะสลักตัวอักษรผู้จารึกอาจยึดที่ความสะดวก ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว จึงเกิดการลดขั้นตอนในการเขียน และทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวขึ้น

3. สิ่งของสิ่งเดียวกันอาจดูแตกต่างกันไปในมุมมองของคนแต่ละคน ผู้ที่จารึกอักษรกระดองเต่ามีหลายคน ส่งผลให้ผู้จารึกแต่ละคนสลักตัวอักษรในมุมมองที่แตกต่างกัน มุมมองและความคิดของตนเองที่มีต่อสิ่งของสิ่งนั้น จึงทำให้เกิดอักษรตัวเดียวกันแต่มีหลายรูป นอกจากนี้จากกรณีที่อักษรกระดองเต่าส่วนใหญ่เป็นอักษรรูปภาพ ตัวอักษรมีลักษณะเหมือนภาพวาด เป็นอักษรที่ใช้แสดงความหมาย ดังนั้นเวลาสลักตัวอักษรอาจจะยึดเอาความหมายเป็นหลัก ไม่ใส่ใจรายละเอียดโครงสร้างหรือจำนวนขีดของตัวอักษร

2. ประเภทและตัวอย่างของอักษรกระดองเต่าที่ตัวอักษรต่างกันแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (异字近形)

ปรากฏการณ์ตัวอักษรต่างกันแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (异字近形) เป็นปรากฏการณ์ที่พบบ่อยในจารึกอักษรกระดองเต่า ลักษณะที่ใกล้เคียงกันดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้ข้อสมมุติฐานที่ว่าตัวอักษรเหล่านี้ไม่ได้สื่อความหมายเดียวกัน อีกทั้งโครงสร้าง

และส่วนประกอบของตัวอักษรมีความใกล้เคียงกันมาก ทำให้เราทราบว่าเมื่อต้องการจารึกตัวอักษรเหล่านี้ผู้จารึกต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ ไม่สามารถลดจำนวนเส้นขีดของตัวอักษร หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะของเส้นขีดต่างๆ ได้เลย มิฉะนั้นตัวอักษรดังกล่าวจะกลายเป็นตัวอักษรอื่นไปโดยปริยาย เฉินเวย์จ้าน (Chen Weizhan 1999 : 22) กล่าวไว้ว่าปรากฏการณ์ดังกล่าว แสดงถึงโครงสร้างตัวอักษรกระดองเต๋าดังต่อไปนี้

ㄅ คือตัวอักษร 云 ในปัจจุบัน หมายถึง เมฆ แต่เมื่อด้านบนขีดขวางมีขีดทะลุผ่านเส้นดังกล่าวออกมาเล็กน้อย ก็จะกลายเป็น 丅 ซึ่งคือตัวอักษร 旬 หมายถึง หา แสวงหา ในปัจจุบัน

ㄆ คือตัวอักษร 豕 ในปัจจุบัน หมายถึง หมู แต่เมื่อขีดส่วนที่เป็นหางเขียนเป็นเส้นโค้ง ก็จะกลายเป็นตัวอักษร ㄈ ซึ่งคือตัวอักษร 犬 ในปัจจุบัน

ㄊ คือตัวอักษร 甲 ในปัจจุบัน หมายถึง ลำดับที่หนึ่ง แต่เมื่อขีดกากบาทข้างในกรอบสี่เหลี่ยมไปบรรจบกับด้านทั้งสองของกรอบสี่เหลี่ยม ก็จะกลายเป็นตัวอักษร 田 ซึ่งคือตัวอักษร 田 ในปัจจุบัน หมายถึง ทุ่งนา

ㄊ คือตัวอักษร 丁 ในปัจจุบัน หมายถึง ลำดับที่สี่ แต่เมื่อขีดแนวดังด้านซ้ายขวาทั้งสองข้างโผล่พ้นขึ้นมาเล็กน้อย ก็จะกลายเป็นตัวอักษร ㄩ ซึ่งคือตัวอักษร 口 ในปัจจุบัน หมายถึง ปาก

ㄋ คือตัวอักษร 異 ในปัจจุบัน หมายถึง แตกต่าง เมื่อเขียนหัวสี่เหลี่ยมด้านบนเป็น ㄩ ก็จะกลายเป็นตัวอักษร ㄣ ซึ่งคือตัวอักษร 祝 ในปัจจุบัน หมายถึง ขอวยพรให้

ㄎ คือตัวอักษร 玉 ในปัจจุบัน หมายถึง หยก ซึ่งขีดแนวนอนทั้งสามขีดเป็นเส้นตรง แต่เมื่อขีดแนวนอนทั้งสามขีดเป็นเส้นเฉียง ก็จะกลายเป็นตัวอักษร ㄏ ซึ่งคือตัวอักษร 介 ในปัจจุบัน หมายถึง ระหว่าง

สาเหตุการเกิดปรากฏการณ์ของอักษรกระดองเต่าที่ตัวอักษรต่างกันแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (异字近)

จ้าวเย่ (Zhao Ye 2014 : 5) กล่าวว่า สาเหตุของปรากฏการณ์ตัวอักษรต่างกันแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (异字近形) นี้ ผู้เขียนสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นเพราะความต้องการสร้างอักษรขึ้นใหม่ ซึ่งเกิดจากการนำตัวอักษรที่มีอยู่แล้วมาเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือโครงสร้างเล็กน้อย ให้กลายเป็นตัวอักษรใหม่เพื่อใช้สื่อความหมายใหม่ๆ ขึ้นมาหรืออาจจะเกิดจากการคัดลอกที่ผิดพลาด เมื่อเวลาผ่านไปส่งผลให้ตัวอักษรดังกล่าวกลายเป็นตัวอักษรที่ถูกต้องไปโดยปริยายหรืออาจเกิดจากในสมัยนั้นประเทศจีนยังไม่มีตัวอักษรที่เป็นระบบทำให้ผู้คนไม่ค่อยใส่ใจในรายละเอียด รวมทั้งตัวอักษรจีนมีวิวัฒนาการมาจากรูปภาพที่เกิดจากการจินตนาการของผู้จารึกแต่ละคน ส่งผลให้ตัวเกิดปรากฏการณ์ของตัวอักษรต่างกันแต่มีลักษณะใกล้เคียงกันขึ้น

3. ตัวอักษรหลายตัวมีรูปเหมือนกัน (多字同形)

ตัวอักษรหลายตัวมีรูปอักษรเหมือนกัน (多字同形) หมายถึง ตัวอักษรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ไม่มีความสัมพันธ์กันทั้งในด้านความหมายและที่มา แต่กลับใช้รูปอักษรตัวเดียวกันในการสื่อความหมาย ปรากฏการณ์ตัวอักษรหลายตัวมีรูปอักษรเหมือนกัน ในจารึกอักษรกระดองเต่ามีจำนวนไม่มาก แต่คำทำนายบนจารึกกระดองเต่า กลับพบอักษรเหล่านี้ปรากฏบ่อยครั้ง ซึ่งมักจะทำให้ผู้ศึกษาข้อความบนจารึกกระดองเต่าตีความผิดพลาดไป ตัวอย่างของตัวอักษรกระดองเต่าที่มีตัวอักษรหลายตัวมีรูปเหมือนกัน ได้แก่ 𠂔 𠂔 𠂔 𠂔 รูปอักษรทั้ง 4 ตัวนี้เหมือนรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว หากตีความในมุมมองของอักษรภาพ (Pictographic) รูปอักษรดังกล่าวคือ ตัวอักษร 月 ในปัจจุบัน ซึ่งแปลว่า พระจันทร์ แต่หากตีความในมุมมองของอักษรคติ (Ideographic) รูปอักษรดังกล่าวคือ ตัวอักษร 夕 ในปัจจุบัน ซึ่งแปลว่า ยามค่ำ รูปตัวอักษรเหล่านี้เริ่มใช้เพื่อสื่อความหมายของอักษรทั้งสองดังกล่าวโดยไม่มีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนตั้งแต่ช่วงแรก ในช่วงที่ 1 ถึง

ช่วงที่ 4¹ รูปอักษร 𠄎 ส่วนใหญ่จะใช้แทนความหมายของอักษร 夕 ส่วน รูปอักษร 𠄎 ส่วนใหญ่จะใช้แทนความหมายของอักษร 月 มีจำนวนน้อยมากที่ใช้สลับความหมายกัน แต่เมื่อมาถึงช่วงที่ 5 รูปของตัวอักษร 夕 จำนวนมากไม่มีขีดแนวตั้งข้างใน แต่รูปของตัวอักษร 月 กลับมีขีดแนวตั้งเพิ่มขึ้นในตัวอักษร ดังนั้นจึงกลายเป็นปรากฏการณ์ตัวอักษรหลายตัวมีรูปอักษรเหมือนกันขึ้น

รูปอักษร 𠄎 นอกจากจะใช้สื่อความหมายของตัวอักษร 甲 ในปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงเปลือกหรือกระดองแล้ว ยังสื่อความหมายของตัวอักษร 七 ในปัจจุบัน หมายถึงเลขเจ็ดอีกด้วย

สาเหตุการเกิดปรากฏการณ์ของตัวอักษรกระดองเต่าหลายตัวมีรูปเหมือน (多字同形)

สาเหตุของปรากฏการณ์ตัวอักษรกระดองเต่าหลายตัวมีรูปเหมือนกันนั้น (多字同形) เกิดจากตัวอักษรมีการวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอักษรกระดองเต่าที่ผู้ใช้ตัวอักษรดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงตัวอักษรนั้นๆ ได้ตามใจชอบ ส่งผลให้วิธีการเขียนของอักษรกระดองเต่าตัวนั้นๆ แตกต่างกันไปตามยุคสมัย ก่อให้เกิดลักษณะของอักษรกระดองเต่าที่แตกต่างกัน ทำให้จำนวนอักษรกระดองเต่าหลายตัวมีรูปเหมือนกัน ในระบบของตัวอักษรดังกล่าวเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าอักษรต่างกันย่อมมีวิธีการเขียนที่แตกต่างกัน ทำให้อักษรตัวเดิมโดยการเพิ่มขีดของตัวอักษรตามความเคยชินของตนเอง จึงทำให้อักษรกระดองเต่าหลายตัวมีรูปเหมือนกัน ถือกำเนิดขึ้น

¹ การแบ่งช่วงเวลาของอักษรกระดองเต่าในบทความนี้ ยึดหลักของ 董作宾 ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 คือ ยุคที่ 1 ประกอบด้วย 3 กษัตริย์ ได้แก่ 盘庚、小辛、小乙 ช่วงที่ 2 คือ ยุคที่ 1 มี 2 กษัตริย์ ได้แก่ 祖庚、祖甲 ช่วงที่ 3 คือ ยุคที่ 1 มี 2 กษัตริย์ ได้แก่ 康辛、康丁 ช่วงที่ 4 คือ ยุคที่ 2 มี 2 กษัตริย์ ได้แก่ 武丁、文丁 และช่วงที่ 5 คือ ยุคที่ 2 มี 2 กษัตริย์ ได้แก่ 帝亡、帝辛

4. อักษรหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูปอักษร (合文)

อักษรหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูปอักษร (合文) เป็นการนำตัวอักษร 2 ตัวหรือมากกว่า 2 ตัวขึ้นไปมารวมกัน เมื่อมองจากรูปลักษณะจะดูเหมือนเป็นอักษรเพียง 1 ตัวเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะที่เห็นได้โดยทั่วไปของอักษรกระตองเตาอย่างหนึ่ง อักษรหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูปอักษร สามารถแบ่งประเภทตามโครงสร้างออกเป็น 5 ประเภท โจวเสี่ยวลี่ (zou xiaoli, 1999 : 34) ได้แก่

1) การรวมกันของอักษรส่วนบนและอักษรส่วนล่าง (上下组合式) โดยปกติแล้วจะมีตัวอักษร 1 ตัวหรือ 2 ตัวขึ้นไปที่อยู่ข้างบนและข้างล่างประกอบกันเป็นตัวอักษรตัวเดียว แต่ว่าเวลาอ่านคำทำนายที่เป็นอักษรหลายตัวรวมเป็น 1 รูปอักษร (合文) ไม่จำเป็นต้องอ่านจากข้างบนลงมาข้างล่างเสมอไป บางครั้งอาจต้องอ่านจากข้างล่างขึ้นไปข้างบน ยกตัวอย่างเช่น

อ่านจากข้างบนลงมาข้างล่าง ได้แก่ อักษร 𠂔 (小丁) อักษร 𠂔 (十三) อักษร 𠂔 (五百) อักษร 𠂔 (下乙) อักษร 𠂔 (七十人)

อ่านจากข้างล่างขึ้นไปข้างบน ได้แก่ อักษร 𠂔 (五十) อักษร 𠂔 (七十) อักษร 𠂔 (二牛) อักษร 𠂔 (八十) อักษร 𠂔 (六十)

2) การรวมกันของอักษรฝั่งซ้ายและฝั่งขวา (左右并列式) เป็นการนำเอาตัวอักษร 2 ตัวหรือ 2 ตัวขึ้นไปที่อยู่ฝั่งซ้ายและฝั่ง ขวามารวมกันเป็นตัวอักษรตัวเดียว ยกตัวอย่างเช่น

อ่านจากซ้ายไปขวา ได้แก่ อักษร 𠂔 (祖乙) อักษร 𠂔 (母乙) อักษร 𠂔 (七月) อักษร 𠂔 (组己) อักษร 𠂔 (十五)

อ่านจากขวามาซ้าย ได้แก่ อักษร 𠂔 (弘吉) อักษร 𠂔 (四祖丁) อักษร 𠂔 (示王) อักษร 𠂔 (大乙)

ซ้ายสองขวาหนึ่ง (左二右一式) เช่น อักษร 𠂔 (三祖丁) อักษร 𠂔 (三祖康)
อักษร 𠂔 (乙一牛) เป็นต้น

สาเหตุการเกิดปรากฏการณ์ของตัวอักษรกระดองเต่าหลายตัวรวมเป็น หนึ่ง รูปอักษร (合文)

สาเหตุของปรากฏการณ์ตัวอักษรกระดองเต่าหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูปอักษร (合文) นั้นเกิดจากต้องการที่จะประหยัดพื้นที่ของกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความสวยงามในการเขียนด้วย นักวิชาการชาวจีนในสมัยราชวงศ์หมิงฉางกานหยาง (朝甘旸) ได้บันทึกไว้ในหนังสือจางฝ่าถาน 《章法谈》 ว่าจำนวนของตัวอักษรขนาดของตัวอักษร ความหนาบางของเส้นขีด การใช้คำ และการเน้นใจความสำคัญส่งผลให้โครงสร้างของตัวอักษร (合文) นั้นมีความเป็นระเบียบชัดเจนและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ตัวอักษรไม่กระจัดกระจาย ส่งผลให้อักษรกระดองเต่า (甲骨文) มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หากเส้นขีดของตัวอักษรไม่สมดุล ก็จะสามารถลดขนาดของพื้นที่ของกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์มาช่วยในการปรับสมดุล ส่วนในด้านของปัญหาเรื่องขนาดของช่องว่างระหว่างตัวอักษรนั้นสามารถปรับให้เข้ากับขนาดพื้นที่ของกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์หากขนาดตัวอักษรมีความแตกต่างกันมากจนเกินไป สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

5. ตัวอักษรมีทั้งรูปกลับหัวหรือกลับข้าง (反书与倒书)

รูปลักษณะของตัวอักษรกระดองเต่านั้นไม่ตายตัว ซึ่งเห็นได้จากตัวอักษรที่มีทั้งรูปกลับหัวหรือกลับข้าง ซึ่งถือเป็นลักษณะที่เห็นได้โดยทั่วไปของอักษรกระดองเต่า หากมองจากมุมมองด้านความหมาย อักษรกระดองเต่าลักษณะนี้ค่อนข้างซับซ้อน อักษรบางตัวหลังจากกลับหัวหรือกลับข้างแล้วนั้นกลับไม่มีความแตกต่างกันเลยแม้แต่น้อย เช่น อักษร 取 สามารถเป็นรูปกลับหัวได้ และสามารถเขียนเป็นรูปกลับข้างได้ อักษร 友 สามารถเขียนเป็นรูปกลับหัวได้ และสามารถเขียนเป็นรูปกลับข้างได้ อักษร 𠂔 สามารถเป็นรูปกลับหัวได้ และสามารถเขียนเป็นรูปกลับข้างได้ อักษร 沉 สามารถเป็นรูปกลับหัวได้ และสามารถเขียนเป็นรูปกลับข้างได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ในบันทึกคำทำนายก็มีบางคำที่หลังจากตัวอักษรตัวนั้นกลับหัวหรือกลับข้างแล้วแปรเปลี่ยนเป็นคำอื่น เช่น อักษร 巳 (巳) เมื่อกลับหัวจะกลายเป็นอักษร 酉 (酉) อักษร 戊 (戊) เมื่อกลับหัวจะกลายเป็นอักษร 丙 (丙) อักษร 又 (又) เมื่อกลับหัวจะกลายเป็นอักษร 左 (左) เป็นต้น

โดยปกติแล้ว อักษรกระดองเต่าจำนวนมากเมื่อกลับหัวมักมีความหมายเหมือนเดิม มีส่วนน้อยที่จะมีความหมายแตกต่าง

สาเหตุการเกิดปรากฏการณ์ของตัวอักษรมีทั้งรูปกลับหัวหรือกลับข้าง (反书与倒书)

สาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์ของตัวอักษรกระดองเต่าที่รูปกลับหัวหรือกลับข้าง (反书与倒书) นั้นถือเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่งของตัวอักษรกระดองเต่า

หลี่ตวนจื่อ (Liduanzhi 2016 : 1) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว มีเหตุผล 2 ประการคือ ประการที่ 1 เนื่องจากตัวอักษรในระยะเริ่มแรกลักษณะของตัวอักษรยังไม่มีแบบแผนที่ตายตัว อักษรตัวเดียวกันสามารถเขียนได้หลายรูปแบบแต่เสียงอ่านและความหมายกลับเหมือนกัน ประการที่ 2 กล่าวว่า เนื่องจากตัวอักษรในสมัยราชวงศ์ซางยังไม่มีแบบแผนที่แน่นอน ซึ่งอักษรรูปกลับหัวหรืออักษรรูปกลับข้างมักเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกันสาเหตุเกิดจากลำดับเวลาของการเกิดตัวอักษรดังกล่าวโดยจะเกิดอักษรรูปกลับหัวก่อนจึงจะเกิดอักษรรูปกลับข้าง อีกทั้งยังมีการวิวัฒนาการจากตัวอักษรรูปเดิมแล้วปรับเปลี่ยนโดยการกลับหัวหรือกลับข้างจนเกิดความหมายใหม่ หรืออาจจะเกิดขึ้นพร้อมกัน ในช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจากตัวอักษรทั้งสองตัวมีความหมายตรงข้ามกัน จึงทำให้รูปของตัวอักษรเกิดการสลับตำแหน่งกัน

บทสรุป

ตัวอักษรถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการที่มนุษย์ต้องการปรับตัวให้เข้ากับปรากฏการณ์ทางสังคม สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและด้านอื่นๆของสังคม อักษรกระดองเต่าถือเป็นอักษรชนิดหนึ่งที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศจีน ซึ่งถือเป็นอักษรที่ผู้คนในยุคนั้นนำมาใช้ในการจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และจากบทความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่า ถือเป็นตัวอักษรที่กำลังพัฒนา ยังมีใช้ตัวอักษรที่สมบูรณ์จึงยังไม่มีแบบแผนที่มั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงสร้างของตัวอักษรกระดองเต่า ทั้ง 5 ประเภท คือ อักษรเดี่ยวแต่มีหลายรูป (一字多形) ตัวอักษรต่างกันแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (异字近形) ตัวอักษรหลายตัวมีรูปเหมือนกัน (多字同形) อักษรหลายตัวรวมเป็นหนึ่งรูปอักษร (合文) และตัวอักษรมีทั้งรูปกลับหัวหรือกลับข้าง (反书与倒书) ซึ่งผลของการศึกษาสอดคล้องกับข้อสรุปของเฉินเหว่ยจ้าน (陈炜湛) และเถาหยูหมิง (唐钰明) ในหนังสือวรรณกรรมโบราณ 《古文学纲要》 ที่สรุปว่าลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่าไว้ 4 ประการ คือ (1) ตัวอักษรกระดองเต่า มีลักษณะไม่แน่นอน (字无定格) (2) ตัวอักษร 1 ตัวอาจมีหลายรูป มีทั้งอักษรแบบตัวเต็มและแบบตัวย่อ (一字多形, 繁简并存) (3) ตัวอักษรหลายตัวอาจมีรูปซ้ำกัน (异字同形) (4) ตัวอักษรที่มีเส้นโค้งและหนามีจำนวนน้อยมาก ตัวอักษรส่วนมากเป็นเส้นเหลี่ยมๆ บางๆ (圆笔、肥笔极少, 方笔、瘦笔多见) สาเหตุเกิดจากอักษรที่บันทึกโดยการใช้ของมีคมสลักบนวัตถุแข็ง เช่น กระดองเต่า หรือกระดูกสัตว์นั้นย่อมมีลักษณะเป็นเส้นเหลี่ยม ยากที่จะสลักเส้นโค้งได้

จากลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่าข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าอักษรกระดองเต่า เป็นอักษรที่มีโครงสร้างค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นตัวอักษรที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเด่นของธรรมชาติ ดังนั้นเบื้องหลังของตัวอักษรทุกตัวจึงแฝงไปด้วยความงดงามของธรรมชาติ ฉะนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ครูผู้สอนสามารถนำลักษณะเด่นของอักษรกระดองเต่ามาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ

จัดการเรียนการสอนเรื่องตัวอักษรจีนให้กับผู้เรียนภาษาจีนในระยะเริ่มแรก เนื่องจากอักษรจีนมีจำนวนเส้นขีดมากจึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียนชาวไทย สร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้เรียนไม่มากนักน้อย หากผู้เรียนมองว่าตัวอักษรจีนไม่มีชีวิต และขาดซึ่งการจินตนาการถึงวิธีการสร้างอักษรจีนดังกล่าว จากธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตรวมทั้งสิ่งของที่มีอยู่จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้เรียนที่ไม่สามารถจดจำตัวอักษรจีนได้ จะส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาจีนในระยะยาวประสบปัญหา สิ่งที่สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนคือสำหรับตัวอักษรที่มีเส้นขีดจำนวนมากแล้วจะไม่สามารถจดจำตัวอักษรนั้นได้ และมักจะเขียนผิด อาจจะเขียนเส้นขีดเกินหรือเส้นขีดขาดหายไป ยิ่งนานวันจะส่งผลให้ผู้เรียนผู้เรียนเกิดความกลัวและหมดความสนใจในการเรียนภาษาจีน

เอกสารอ้างอิง

- นริศ วศินานนท์. (2543). ย้อนรอยร้อยปีอักษรกระดูกสัตว์กระดองเต่า. วารสารเมืองโบราณ. 25(2), หน้า 45 – 48.
- Shen Zhiyu. (2002). iscussion on Oracle Bone Script. Shanghai Bookstore Publishing House.
- Chen Tingzhu. (2007). The Research on Characters of Yinshang's Oracle Bone Script. East China Normal University Press.
- Xia Junzhe. (2005). New Inspections of Oracle Bone Script. world book publishing company, Xi'an company.
- Kong Xiangqing. (2006). General Chinese Philology. Peking University Press.
- Xu shen. (2006). Shuo Wen Jie Zi. The Commercial Press Limited.
- Zou Xiaoli. (1999). Essential Study of Oracle Bone Script Letters. Qiulu Publishing.